

4 Stretnutie s Terezou

Bola nedeľa, dvadsiateho prvého mája. Zhruba desať hodín dopoludní. Dovtedy sme trávili vzrušujúco trpké chvíle v televíznom zázemí, kde sa z môjho vzhl'adu ovenčeného spánkovým deficitom stávala v zlatých rukách našich maskérok podobizeň, ktorú by som v tom zrkadle ani nebola rozpoznala ako seba.

Stav mojej duševnej tiesne sa počas výroby tejto relácie pohyboval niekde pri hranici toho, čomu hovoríme znesiteľnosť. Mojou víziou vo zviditeľňovaní svojej persóny, a v snoch, ktoré okrem mňa nikto nepoznal, bolo zvečniť a dať podobu tomu, čo som svetu odkazovala. Samozrejme... Bola to všetka tá tvrdá práca v športe a jemné city v medziľudskom súznení. Pri tomto projekte som sa však nazdávala, že ma pred celou republikou ukáže ako *hendikepovanú osobu*. Nie ako inú s noblesou, zdravo atypickú, ako sú vysoko citliví ľudia, sociálni čudáci z matfyzu, alebo demisexuáli. Ale *hendikepovanú*.

Po niekoľkých cigaretách, ktoré som si z hĺbky duše „športovkyne“ vyčítala, zostali mojou jedinou motiváciou (o ktorej som sa neodvažovala šípiť, že by ešte odniekiaľ mohla prameňiť) tie osobnosti, s ktorými som sa počas nakrúcaní dostala to privilegium porozprávať osobne.

A vlastne, mala som pocit, že s každým vo výrobe, kto naozaj nepatrí do tej hendikepovanej skupiny – *intelektuálne* – doslova – som sa pre to dostala do nikdy nahlas nevysloveného konfliktu.

Ono, aby som svoju frustráciu objasnila, považovala som za šľachetné, že sa televízia rozhodla dať slovo ľuďom s mentál-

ným znevýhodnením, pre ktorých mohlo byť životným zážitkom môcť niečo povedať pred masou ľudí. Ale že bola do tejto istej kategórie zahrnutá aj moja doslova kozmetická neurodiverzita, muselo byť len akýmsi systematickým nedorozumením.

Naprieč steny suterénu zázemia som cítila, ako mi vnútorný hlas kričí, že doslova *nedodržujem očakávania* zostať ticho v sebe pridelenej kategórii, a druhí mi to dávajú najavo tichým usmerňovacím súdom. Priam až *výchovným*. Niekedy ma moja intuícia dokázala naozaj šikanovať.

Čo však priznávam ako ešte menej populárnu pravdu, je fakt, že s nejednou z osobností som cítila hlboké súznenie. On to bol vlastne presný protiklad tej mentálnej úrovne, ktorú som ja vo svojej „roli“ bola očakávaná...*reprezentovať*. On je totiž fakt,... že ak sme sa mali stretnúť s celebritami, tak už len z definície slova výnimočnosť tvorili títo ľudia *výnimky*. A to je krásne. A ja som im rozumela – vlastne ma v minulosti zrejme presne tento nobles primäl k tomu, aby som sa neurodiverzitou vôbec začala zaoberať. Tým, že bol niekto iným bez možnosti chopiť sa presnej kategórie, a nejednenkrát tvoril *práve* v motivácii tým, aby túto svoju *inakosť* prežil.

V ten konkrétny deň mala byť hostkou, s ktorou sme robili rozhovor, olympijská víťazka v lyžovaní Tereza Stormová.

Ja som do štúdia asi vstupovala bez očakávaní... niekde na podvedomí ma vtedy tlačili moje vlastné projekty, ktorým ubíhal čas, a vôbec, ten tlak záväzkov, ktorý opäť v zázemí nebol témou na diskusiu, a ak by som nepotrebovala byť pri zmysloch počas nakrúcania, určite by mi *padla* jednorázová tabletka na úzkosť...

Akonáhle som tam však zbadala sedieť a očakávať nás podobizeň *Terešky*, dostala som zdravotné prefackanie od seba vlastného ducha;

Niečo na jej energii ma doslova zhypnotizovalo. Bola to vy-

soká žena s viditeľne vypracovanou postavou aj cez voľné oblečenie, s múdrou a láskavou charizmou, ktorá na mňa pôsobila tak, že bola duševne aj fyzicky stelesnením všetkého, čo som si želala v človeku stretnúť už odkedy som sa so svojimi snami deväťročného dievčatka začala hrať na gang svojich imaginárnych kamarátov, medzi ktorými – vždy hrala dôležitú úlohu aj moja spriaznená duša.

Po prvom kole, z ktorého som ako vždy pre svoju komplexnosť bola *akási* vynechaná, som k nej podišla s otázkou.

Ani som si nepamätala, čo som sa jej presne pýtala, no to, čo sa udialo v ten prvý moment, kedy sa nám pred kamerami stretli pohľady, sa mi zapísalo do hĺbky kostí.

Absolútne som zabudla na to, že sme v šoubiznise.

Bolo to akoby som sa ocitla v spojení, ktoré ani nebolo *reálne*. Totiž, zrejme väčšine „normálnych“ ľudí bolo prirodzeným, že s druhými cítia akýsi pobyt na aspoň *podobnej* vlne. Mne bolo prirodzeným predstierať svoj záujem o veci, o ktoré som záujem nemala, pretože...nuž, nejakých ľudí som vždy potrebovala.

„Áno, áno, samozrejme, vždy som bola iná... v kolektíve som to veľmi neriešila, no bavila som sa s chalanmi, bývali pri mne starší...“

V očiach mi muselo byť vidieť, ako hlasito vo vnútri žasnem nad tým, že práve naozaj počujem to, čo hovorí.

„Mhm“, prikývla som do mikrofónu, stále s Terezou udržiujúc prirodzene neprerušovaný očný kontakt. Mala som pocit, že sa ani nenachádzam na zemi, naozaj. Ako sa mi len mohlo stať, že mi *ona* do očí hovorí, že sa vždy cítila ako outsider, a potom vyhrala olympijskú medailu...

„Toto veľmi dobre poznám,...“ vyhrklo zo mňa.

V tomto momente som už podľa pravidiel nemala stáť pred hostkou a mala som si sadnúť do kruhu.

Keď mi opätovala pohľad do očí, mala som pocit, že čosi v tejto energii presiahlo čas. Ona bola...*čistá*. Biela. Ako zrod hviezd, ako keď sa vám splní ťažko vydobyť sen, a pocítite, že ste presne na mieste, na ktorom ste vždy mali byť. Prirovnala by som to k predstave toho, že vám do rúk odovzdajú Nobelovu cenu. Alebo práve tú olympijskú medailu. Že niekto... chápe ten dar aj to preklatie prameniace z vašej najfundamentálnejšej podstaty, a je to ocenené...

„Áno, aj Ty máš starších priateľov?“, opýtala sa ma s iskrou priam až presahu detskej túžby vo svojich hnedozelených očiach.

V tomto momente som sa už začínala cítiť hlúpo, pretože som si podvedome uvedomovala, že naozaj *zdržujeme scénu*.

„No...“, začala som hovoriť jej smerom, akonáhle sa nám však opäť stretli pohľady, stratila som potrebu čokoľvek vysvetľovať. Vedela som, že vie.

„Vždy tam boli *také tie* desať-pätnásť-ročné rozdiely...“

Sledovala som jej prikyvovanie. Nebolo to kývnutie zo slušnosti. Hovorila mi to gestikou celého tela, jemnosťou úsmevu a silou stisnutia očí, ktoré sa prelínali s tým pohľadom. Tá sila, ktorá v tom porozumení vznikala, mi pripomínala akýsi zrod – *kúsočka vesmíru*, ktorý doposiaľ neexistoval.

Asi v polovici výroby som potrebovala odísť na toaletu. Bol to pretlak reality, ktorý vo mne vzbudzoval súcít, hnev, aj akúsi ambivalentnú kombináciu bezmocnosti veriť, že takýto *človek* naozaj existuje, aj strach si to pripustiť. Sedela som v zatvorenej kabínke, kým som hyperventilovala a preglgávala jej meno, kým som opäť nepocítila tlak, nakoľko produkčná sa na mňa rozhodla počkať pred dverami tých toaliet – *musím sa sakra vrátiť naspäť na pl'ac*.

Možno som si želala iba, aby ona vo sne a našom čoraz viac sa prehlbujúcom *zhodnom* prežívaní reality pocítila, že nie je sama,

a dojalo ju to aspoň trochu tak, ako to dojímalo mňa, nakoľko s týmto som sa u druhého človeka osobne do toho momentu, pri všetkej úprimnosti, nestretla. Bola to jednoduchá túžba, no ja som jej to pre ten scénar vlastne...veľmi nemala ako vyjadriť. A možno ani cez hierarchiu slávy. Predsa len, ja som sa do tej šou síce nejako dostala, ale *ona* tam bola reálne tou pozvanou celebritou. Začínala sa ma zmocňovať obava, či je vôbec možné, aby v takejto konštelácii ona zobrala moju ľudskosť vážne.

Nasledovala ďalšia otázka... tuším sme začali tým, ako sa cíti, pretože keď je športovcovi zrejme osudom odňatá jeho najväčšia vášeň, zdroj identity, sebahodnoty, zábavy a vlastne aj *reputácie*, pokiaľ v tom vynikáte, tak ono to nie, že bolí... to je pocit neskombinovateľný s realitou.

Nevychádza to *matematicky*. Je to absurdné a neuveriteľné. A nedá sa pokračovať bez zmierenia sa s tým. Lenže ja osobne som sa s týmto zmieriť nikdy *nechcela*, a to úplne vedome a zámerne. Športovec určitým spôsobom musí milovať svoje telo, aby sa oň dokázal starať vrámci tvrdej a prospešnej driny, ktorú spolu vynakladáte, no keď vás zradí práve to telo... je vôbec možné ho milovať, aby ste ho mohli milovať, kým v skutočnosti cítite len zahmlenie sklamaním, hnevom a akousi subtilnou nenávisťou? ...

Niečo z môjho rozladeného vnútra vyšlo aj na povrch. Tá téma do mňa udierala ako na terč priamo do môjho srdca a netušila som, ako by som jej to mohla v tom limitovanom čase s nulovou mierou súkromia dať najavo.

„...nebudem to nijako prikrášľovať, toto je jednoducho zlé, to by sa športovcom vôbec nemalo diať.“

V jej očiach som videla súcit, možno aj určitú zvedavosť, no najmä silné momentum popudu povedať nám všetkým o tej bolesti, ktorá sa odohrávala za plexisklom jej mierneho úsmevu.

„...áno...“, hľadela mi priamo do očí pohľadom, ktorý by som

pomenovala takmer ako *skepticko-úprimný*. Predsa len, bolo to niečo úprimné na mieste, kde by sme možno očakávali povrchnosť a extravaganciu, a to tomu momentu dávalo o to obrovskejšiu noblesnosť. Akoby ste sa ocitli v prostriedku luxusu, ktorý je síce prchavý, ale nateraz...nateraz bol váš.

„Predpokladám, že teraz ani netrénuješ, či...“, nadväzovala som, akoby sme boli samy spolu v útulnej kaviarni, mohla sa o mňa oprieť a so stretnutia by sme odišli s príslubom a vierou, že to obe spolu aj samy za seba zvládneme. V jej grimase som začínala badať smútok a vážnosť.

„Netrénujem... chýba mi to veľmi...“

Mlčky som prikývla, neprerušujúc pozornosť venovanú exkluzívne jej zdieľaniu.

„Chýba mi ten adrenalín, ničenie sa a pocity po tréningu... bez toho je ten život taký...“

V tom momente už pohliadla na môj úsmev so stisnutými perami. *Áno, bohužiaľ, ... áno.*

„Veď to asi poznáš“, usmiala sa na mňa.

Intimita v tejto jej vete bola takmer synonymom neologizmu vrámci toho, čo sme doposiaľ stihli objaviť a zadefinovať si ako ľudstvom známy dej; bol to nový kognitívny koncept alebo spôsob chápania sveta. Intenzívne, unikátne, čisté a chránené. Vynorila sa mi spomienka na to, ako som si v trinástich rokoch priala mať priateľku spriaznenú dušu športovkyne, ktorá je tým v tom najlepšom zmysle slova posadnutá rovnako, ako som (bývala) ja. Žeby sa mi tento sen po rezignovaní voči svojej nádeji predsa len splnil, len som musela počkať dvanásť rokov s tým, že sa nevzdám svojej viery,...? Trpezlivosť sa vypláca, dúfala som, že ma život opodstatnene zavial až na toto miesto, teda ja sama som k tomu prispela každým malým rozhodnutím posunúť sa ďalej. Opustiť svoju komfortnú zónu zakaždým, keď už sa začínala javiť komfortnou, aby som sa neus-

tále mohla stávať lepšou (toto rozumejme veľmi konkrétne = s vyšším VO_2 max) verziou seba samej, a nakoniec sa ocitnúť v jednom srdcervúcom rozhovore s niekým, komu nemusím objasňovať ani jediný vzruch medzi dvomi nervovými bunkami vo svojom uvažovaní, pretože je na tom presne tak, ako ja. V tomto ohľade bol vesmír k tým „výnimočným“ – vlastne biologicky a doslova – nespravodlivý. Pretože to neustále vytŕčanie nás síce v niektorých aspektoch mohlo hnať k nepreskúmaným cestám, k potrebe si tú inakosť obhájiť ako *vít'azstvo* – no tá mentálna daň v osamelosti, ktorú človek musel prežiť... až sa pre nás mentálna blízkosť stala natoľko neznámou, že sme sa jej vlastne báli.

* * *

V momente, keď začala plakať, som sa preklínala za to, že nemám ten dar nedokázať si uvedomiť kontext situácie (ako väčšina mojich „kolegov“), a síce mi tlak očakávaní (konkrétne, *štábu*) nedovolil ísť ju objasniť. No bolo to pre mňa tým najdojímavejším prežitkom prinajmenšom v tomto roku. Túto konkrétnu osobu zažiť, ako si utiera slzy, ma zasiahlo v neuhýbajúcom centre podstaty každého z dôvodov pre zmysel toho, že v mojej hrudi cítiť tlkot srdca, a do dnešného dňa som sa ešte nevzdala.

Keď som k nej pristúpila s tým, že ju idem pozdraviť, dotkla sa mojej paže; tak, ako sa v mäkkosti dotknete niekoho, kto je vám buď láskou, alebo rodinou. Nevedela som, čo od toho očakávať, z jej slova bolo cítiť rozpaky; strach v túžbe – no to, čo mi povedala bez nutnosti použiť slová, upokojilo všetky moje obavy o to, či som ja neprekročila žiadnu z hraníc. To objatie bolo pre mňa zapadnutím na miesto tých fragmentov

4 Stretnutie s Terezou

existencie, o ktorých som si nemyslela, že ešte v tomto svete k niečomu vzídu.

Potom sme sa objavili ešte raz. A potom ešte raz. A o tom jej dotyku za pažu sa mi o mesiac neskôr snívalo. No ako prišla a dala mi pocítiť, že žiť a snažiť sa má význam, bola preč ani som nestihla odísť z miestnosti.

Produkcia, harmonogram, verejný obraz. Ten vzťah bol odrazu pre tých ľudí ako niečo...jednak neviditeľné, jednak nepodstatné, a jednak priam až vyrušujúce. My sme si medzi tými objatiami povedali, že sa ja ozvem... mať však nejakú doprednú intuíciu, mohlo mi prísť na um, že bez sympatie u jej manažéra je presne nula percentná šanca, že sa mi podarí *ju* skontaktovať. Na jednej strane mi to v ten deň otvorilo proces duševnej reinkarnácie istej zabudnutej vrstvy mňa na povrch, pretože nebyť dostať podporný oheň z vonkajška... môj oheň síce zrejme ešte tlel, ale horieť už toho času dávno prestal. No na strane druhej, keď si dovoľíte cítiť veľmi, zrejme to vždy bude aspoň trochu bolieť. A precítiť celebritu ako *človeka*? To bol odvážny krok...

Veľmi odvážny krok...